
Programa de vigilància de les infeccions nosocomials als hospitals de Catalunya (programa VINCat)

Document de competències dels equips de control d'infeccions

Gener 2015.

Direcció: Francesc Gudiol Munté
Coordinació: Enric Limón Cáceres

Autors:

Esther Calbo Sebastian
Ester Dorca Badia
Núria Freixas Sala
Miquel Pujol Rojo
Montserrat Sallés Creus
Jordi Vallès Daunis

© 2014, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Edita: Direcció General de Salut Pública. Departament de Salut.

Edició: desembre de 2014

Dipòsit legal: B 2652-2015

Assessorament lingüístic: Secció de Planificació Lingüística del Departament de Salut

Disseny i maquetació: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions

Agraïments: agraïm a tots els membres del plenari del programa VINCat l'assessorament i la col·laboració a l'hora d'elaborar aquest document.

Sumari

- 1 Presentació i marc conceptual
- 2 Necessitats formatives dels ECI
- 3 Competències dels ECI
 - 3.1 Gestió de programes
 - 3.2 Millora de la qualitat
 - 3.3 Programes de vigilància
 - 3.4 Activitats de prevenció
- 4 Conclusions
- 5 Bibliografia

1. Presentació i marc conceptual

En la darrera reunió del plenari del programa VINCat, representants de diferents centres van exposar la conveniència que els equips de control d'infecció (ECI) disposessin d'un document, elaborat pel programa mateix, on es fes un recull de les competències professionals d'aquests equips per desenvolupar la seva tasca diària.

Aquesta sol·licitud tenia l'origen en la indefinició i variabilitat a cada centre de les funcions necessàries que els professionals mèdics i d'infermeria dels ECI han de realitzar, així com de la dedicació horària necessària per portar-les a terme. Es pensava que el document podria ajudar a concretar el paper dels ECI davant de les diferents direccions, amb l'especificació tant de les responsabilitats com de les necessitats formatives.

La direcció del programa VINCat va prendre el compromís de respondre a la demanda del plenari i el present document n'és el resultat.

El document ha estat elaborat per un comitè multidisciplinari de professionals vinculats al programa, que incorpora les diferents experteses i sensibilitats i busca el consens de les diverses societats professionals relacionades amb els autors: infermeria de control d'infeccions (ACICI), malalties infeccioses i microbiologia clínica, medicina intensiva, medicina interna i medicina preventiva.

El concepte *competència* s'ha definit genèricament com la capacitat provada per utilitzar coneixements i habilitats personals, socials i/o metodològiques en situacions de treball o estudi i en el desenvolupament professional i personal. En el document, les competències s'han definit per als professionals de prevenció i control d'infecció, amb un perfil de professional de la medicina i d'infermeria.

Atès el gran interès que actualment desperten les infeccions nosocomials i el seu control, hi ha disponible una gran quantitat d'informació relativa a les competències dels ECI, incloent-hi activitats específiques dels diferents components d'aquests equips, especialment dels professionals d'infermeria. Prestigioses organitzacions oficials, tant americanes (Centers for Disease Control and Prevention, CDC; Association for Professionals in Infection Control and Epidemiology, APIC; Society for Healthcare Epidemiology of America, SHEA) com europees (European Centre for Disease Prevention and Control, ECDC), han recollit aquesta informació i l'han publicat, sovint de forma exhaustiva, en documents i manuals que són a l'abast dels qui hi estiguin interessats.

En conseqüència, la nostra intenció no ha estat la de reproduir de manera exhaustiva cap d'aquests valuosos documents, si no la d'intentar resumir-ne els components més importants i, sobretot, adaptar-los a la filosofia i realitat específica del model català de control d'infeccions, proposat pel programa VINCat.

Les característiques específiques d'aquest model català de control d'infeccions, en concordança amb el Pla de salut, són:

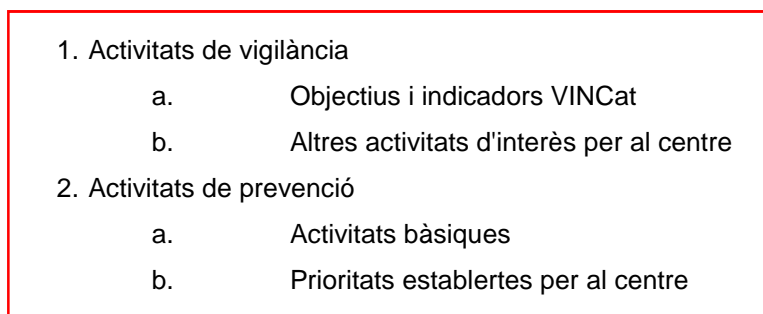
- L'assumpció del paper central de les comissions d'infeccions.
- La coordinació d'esforços.
- La multidisciplinarietat.
- La prioritització de les competències professionals per sobre de les especialitats concretes.
- L'assignació de recursos específics per part dels centres.
- La recerca de l'eficiència en les actuacions.

A partir del concepte que la vigilància epidemiològica proporciona la informació necessària per actuar, implementant les mesures de prevenció més adequades al model, es considera que el control de les infeccions és el resultat de la suma de les activitats de vigilància i les activitats preventives (control = vigilància + prevenció) i que ambdues activitats les han de portar a terme els ECI.

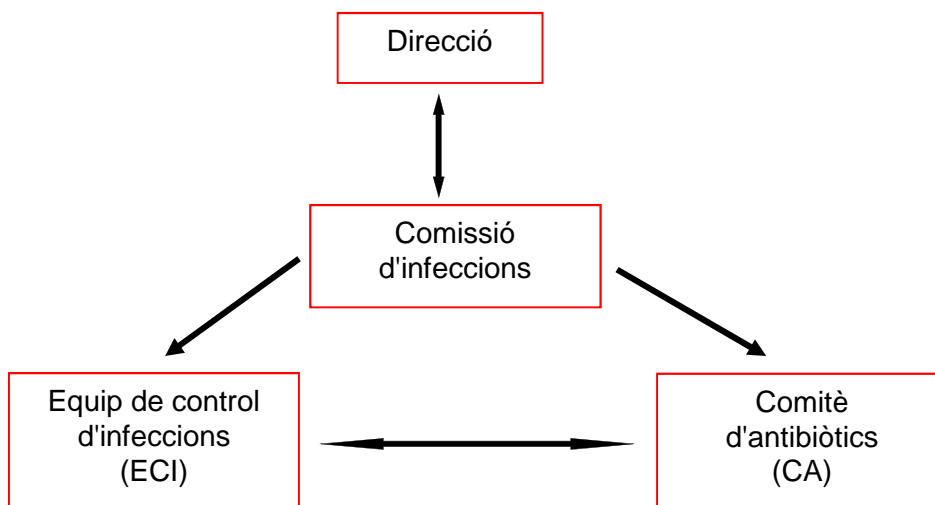
Aquest document té la intenció de:

- Estandarditzar les competències de control d'infecció als hospitals que participen en el programa VINCAt.
- Ser una guia per dissenyar cursos de formació en control d'infeccions.
- Contribuir a l'autoavaluació del rendiment dels ECI.
- Proporcionar un model de planificació i desenvolupament professional.
- Orientar els centres sobre les necessitats i els recursos adients per portar a terme les activitats de control d'infeccions.

Atesa la implantació del programa VINCAt als centres i que aquest programa només preveu determinats objectius i indicadors, l'esquema que es proposa per distribuir les activitats dels programes de control d'infeccions és el següent:

Al diagrama següent s'esquemmatitza el model organitzatiu del control d'infeccions a l'àmbit de cada centre:

Comissió d'infeccions

La comissió d'infeccions, que és un òrgan de consulta de la direcció, té la responsabilitat delegada d'encarregar-se del control de les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària a l'àmbit de l'hospital. Les seves competències inclouen tot el que està relacionat amb la vigilància i la prevenció de les infeccions que es poden transmetre als malalts, al personal sanitari i als visitants.

La composició de la comissió pot variar d'un hospital a un altre, però cal que inclogui membres dels serveis de medicina interna i/o malalties infeccioses, medicina preventiva, microbiologia, medicina intensiva, cirurgia i/o traumatologia i farmàcia, sempre que sigui possible, així com membres de la divisió d'infermeria i dels serveis de qualitat.

Conceptualment, les funcions de la comissió d'infeccions s'engloben en cinc grans apartats:

- Anàlisi de tots els problemes relacionats amb les infeccions hospitalàries, tant endèmiques com epidèmiques.
- Disseny i aplicació dels sistemes de vigilància i de les mesures de prevenció, i seguiment dels indicadors, dels estàndards i dels objectius de reducció.
- Coordinació de la política d'antibiòtics.
- Política de antisèptics i desinfectants, esterilització i higiene hospitalària.
- Difusió intramurs dels resultats, relació amb altres comissions, participació en projectes institucionals.

Equip de control d'infeccions (ECI)

Aquest equip, dependent de la comissió d'infeccions, és un component essencial del model organitzatiu. La seves funcions més importants són realitzar les tasques de vigilància epidemiològica acordades per la comissió d'infeccions i posar en pràctica les mesures de prevenció adequades.

En conjunt, els membres de l'equip han de ser competents en epidemiologia clínica i tenir formació i experiència en el maneig de les malalties infeccioses. La composició quantitativa i qualitativa de l'ECI pot variar segons les circumstàncies, tradició, mida i complexitat dels diferents hospitals, però almenys ha de constar d'un metge o metgessa amb dedicació preferent i d'un infermer o infermera de control d'infeccions per cada 200 llits amb dedicació completa. L'equip ha de treballar coordinat amb el servei de microbiologia, amb el comitè d'antibiòtics i amb els diferents serveis assistencials, especialment amb els que tenen infeccions hospitalàries amb més freqüència. En alguns d'aquests serveis, com ara els de medicina intensiva, sovint hi ha un metge o metgessa implicat en les tasques de control d'infecció a escala local.

Comitè d'antibiòtics (CA)

Aquest comitè també depèn de la comissió d'infeccions i les seves activitats s'han de coordinar amb les dels ECI. La seva funció principal és l'elaboració, la implementació i el seguiment de la política d'antibiòtics amb un programa d'ús adequat d'antibiòtics. Els membres del grup han de ser competents en farmacologia clínica, utilització d'antimicrobians i resistències bacterianes. Es considera desitjable que algun facultatiu o facultativa de l'ECI participi en les tasques del comitè d'antibiòtics, circumstància que depèn finalment dels recursos de cada centre i de l'organització de cada comissió

d'infeccions. Als centres amb menys nombre de llits o amb pocs recursos, els ECI es poden fer càrrec de gran part de les funcions pròpies del CA.

2. Necessitats formatives

Coneixements per a la identificació dels processos de les malalties infeccioses

- ✓ Diferenciar entre la colonització, infecció i contaminació.
- ✓ Interpretar resultats dels informes de diagnòstic de laboratori.
- ✓ Reconèixer les limitacions i els avantatges dels tipus de proves que s'utilitzen per al diagnòstic dels processos infecciosos.
- ✓ Reconèixer organismes epidemiològicament significatius.
- ✓ Diferenciar entre els usos terapèutics profilàctics i empírics dels antimicrobians.
- ✓ Identificar les indicacions per al monitoratge microbiològic ambiental.

Coneixements sobre vigilància epidemiològica

- ✓ Disseny de sistemes de vigilància:
 - Com desenvolupar un pla de vigilància basat en la població atesa als diferents escenaris.
 - Tenir coneixements de com implementar un sistema de notificació.
 - Determinar les dades necessàries per calcular les taxes.
 - Establir mecanismes per a la identificació de les persones amb malalties contagioses que requereixen seguiment i/o precaucions per evitar transmissions.
- ✓ Recollida i compilació de les dades de vigilància:
 - Utilitzar definicions estandarditzades per a la identificació de resultats i processos.
 - Utilitzar un enfocament sistemàtic per registrar les dades de vigilància.
 - Determinar numeradors, denominadors i constants de càlcul de taxes dels resultats i els processos.
 - Determinar la incidència o prevalença de les infeccions.
 - Calcular les taxes d'infecció específica i els riscos estratificats.
 - Incorporar resultats de la vigilància després de l'alta en el càlcul de les taxes de infecció.
- ✓ Interpretació de les dades de vigilància:
 - Generar, analitzar i validar les dades de vigilància.
 - Utilitzar tècniques estadístiques bàsiques per descriure les dades.
 - Reconèixer la significació estadística de les dades de vigilància.
 - Interpretar els patrons de resistència als antibiòtics.
 - Reconèixer la necessitat d'un estudi epidemiològic per investigar un problema (per exemple, estudis de casos i controls, estudis de cohorts).
 - Comparar resultats de la vigilància en relació amb les dades publicades.
 - Reportar resultats de la vigilància o investigació epidemiològica als organismes gestors de l'hospital.
- ✓ Vigilància del brots:
 - Verificar l'existència d'un brot.
 - Tenir coneixements de com col·laborar amb les persones adequades per establir la definició de cas, el període de vigilància i els mètodes de detecció de casos.
 - Definir el problema utilitzant els factors de temps, lloc, persona i de risc.
 - Formular hipòtesis sobre la font i la forma de transmissió.

- Implementar i avaluar les mesures de control, inclosa la vigilància continuada.
- Elaborar i difondre informes.

Coneixements de prevenció de la transmissió d'agents infecciosos

- ✓ Desenvolupar i revisar les polítiques i procediments de prevenció d'infeccions.
- ✓ Identificar i implementar estratègies de prevenció d'infeccions relacionades amb la higiene de les mans.
- ✓ Conèixer les necessitats i els procediments de neteja, desinfecció i esterilització de superfícies i material biomèdic.
- ✓ Tenir capacitat de detecció de riscos d'infecció associats als procediments terapèutics, de diagnòstic i dispositius.
- ✓ Iniciar i interrompre les precaucions d'aïllament o precaucions de barrera quan estigui indicat.

Coneixements de salut laboral

- ✓ Revisar i/o desenvolupar programes de detecció i vacunació.
- ✓ Tenir coneixements de com proporcionar assessorament, seguiment, recomanacions de restricció de treball relacionats amb les malalties transmissibles o després d'exposicions a agents biològics.
- ✓ Avaluar el risc d'exposició ocupacional a les malalties infeccioses.

Habilitats en gestió i comunicació (lideratge)

- ✓ Planificació:
 - Dur a terme una avaluació del risc d'infecció de l'organització.
 - Recomanar equips específics, personal i recursos per a la vigilància i prevenció de les infeccions.
 - Participar en les avaluacions de cost benefici, els estudis d'eficàcia i avaluacions de productes.
 - Recomanar canvis en la pràctica sobre la base dels resultats clínics i les conseqüències econòmiques.
- ✓ Comunicació i retroacció:
 - Habilitats per comunicar els resultats, recomanacions, informes anuals i les polítiques i procediments a les persones apropiades, comitès, departaments i unitats.
 - Habilitats per comunicar-se amb els pacients ingressats o d'alta.
 - Avaluar qüestions d'acreditació i facilitar-ne el compliment.
 - Participar en les activitats de millora de qualitat i la seguretat dels pacients relacionats amb la prevenció i el control d'infeccions.
 - Demostrar l'eficàcia de projectes de millora de la qualitat mitjançant l'ús d'eines gràfiques.

Coneixements de formació i recerca

- ✓ Formació:
 - Avaluar les necessitats, desenvolupar metes i objectius mesurables i preparar plans de millora per a les ofertes formatives.
 - Preparar, presentar o coordinar tallers educatius, conferències o formació individual de control d'infeccions.
 - Avaluar l'eficàcia dels resultats de l'educació als alumnes.
 - Instruir i formar els pacients, les famílies i altres visitants sobre els mètodes per prevenir les infeccions.

- ✓ Recerca:
 - Aplicar habilitats de lectura crítica per avaluar els resultats de la recerca.
 - Incorporar resultats de la recerca a la pràctica a través de la formació i la consulta.

3. Competències dels ECI

Les competències s'han classificat en les quatre àrees següents:

- 3.1 Gestió de programes.
- 3.2 Millora de la qualitat.
- 3.3 Activitats de vigilància.
- 3.4 Activitats de prevenció de les infeccions.

3.1 Gestió de programes

- Elaborar i defensar el programa de control d'infeccions.
- Gestionar el programa de control d'infeccions, el pla de treball i els projectes associats i/o derivats.

Elaborar i defensar el programa de control d'infeccions

- ✓ Defensar la importància de les infeccions relacionades amb la assistència sanitària com un element clau en la seguretat dels pacients, posant èmfasi en la potencial carrega que representen (des del punt de vista humà, econòmic i de reputació) davant dels qui prenen les decisions a l'organització.
- ✓ Preparar i presentar el marc del programa de control d'infeccions amb els elements clau: missió, descripció dels objectius e indicadors, presentació del pla d'acció, mesures de procés, resultats, normes de funcionament de la comissió d'infeccions, manual d'operacions i enllaços amb altres programes de seguretat dels pacients de l'organització.
- ✓ Identificar i comunicar les necessitats del programa de control d'infeccions als principals implicats, tant interns com externs a l'organització, i desenvolupar estratègies per involucrar-los-hi.
- ✓ Establir les prioritats en el control d'infeccions, incloent-hi la seguretat dels treballadors, segons els recursos disponibles i d'acord amb les característiques particulars de cada organització.
- ✓ Promoure l'ús d'indicadors de control d'infeccions, ja siguin propis de l'organització, com l'adhesió als promoguts per entitats, associacions o programes governamentals.
- ✓ Fomentar i promoure el treball en equip.
- ✓ Conduir l'equip per assegurar que els qui l'integren comparteixen la mateixa visió i treballen de forma cohesionada.
- ✓ Buscar aliances amb els programes de qualitat i seguretat, i participar en les comissions d'infeccions, qualitat, seguretat, compres, obres i en els grups de treball per la redacció de guies i protocols.

Gestió del programa de control d'infeccions, el pla de treball i els projectes

- ✓ Gestionar el programa de control d'infeccions d'acord amb normatives locals, nacionals o internacionals.
- ✓ Definir l'estructura organitzativa per al control de les infeccions relacionades amb l'atenció sanitària i les resistències antimicrobianes, i establir vincles amb altres equips quan es requereixi.
- ✓ Revisar, valorar i recomanar el recursos adequats per al control de la infecció: equipament, personal, sistemes d'informació, formació contínua, etc.
- ✓ Promoure canvis per resoldre problemes de control de la infecció basats en el coneixement de l'organització i ciències del comportament.
- ✓ Identificar i negociar recursos econòmics amb anàlisi cost-benefici de les activitats.
- ✓ Organitzar reunions de la comissió infeccions i grups de treball i donar-los suport.
- ✓ Organitzar i conduir la revisió de normes i procediments amb la col·laboració multidisciplinària d'experts.
- ✓ Donar suport al treball d'equip: proporcionar eines per compartir responsabilitats, intercanvi d'informació i planificació de tasques.
- ✓ Establir estratègies de comunicació interna de: recomanacions, resultats, brots, alarmes i altres esdeveniments de control de les infeccions.
- ✓ Difondre informació sobre legislació, reglaments i recomanacions oficials per al control de la infecció.
- ✓ Informar el personal sanitari sobre les noves amenaces: epidèmies, malalties emergents, nous agents, etc.
- ✓ Mantenir una bona comunicació amb els proveïdors de serveis (construcció, renovació, manteniment, neteja, bugaderia, proveïments, alimentació, etc.) i donar-los suport.
- ✓ Elaborar informes estructurats i entenedors dels esdeveniments de control d'infeccions a la comissió d'infeccions, a la direcció, als departaments clínics, unitats i professionals.
- ✓ Establir una comunicació eficaç entre els diferents nivells d'atenció (primària, hospitalària, de llarga estada).
- ✓ Promoure la col·laboració entre els professionals, les associacions i les xarxes d'influència.
- ✓ Comunicar adequadament a les autoritats de salut pública esdeveniments de control d'infecció, quan sigui necessari (brots, malalties de declaració obligatòria).
- ✓ Comunicar-se amb els mitjans de comunicació, si així ho acorda l'organització.
- ✓ Revisar i avaluar el programa de control d'infeccions de forma regular, segons la legislació actual, recomanacions i últimes novetats.

- ✓ Elaborar estratègies que promoguin i facilitin la revisió de les practiques clíniques en resposta als resultats dels indicadors de vigilància i de les auditories.

3.2 Millora de la qualitat

Cal avaluar el programa de vigilància per a la millora de la qualitat. El procés de l'avaluació permet avaluar l'estructura, el procés i els resultats. És un instrument de gestió que ofereix eines per identificar fortaleeses i debilitats en el desenvolupament del programa. Això fa que es puguin prendre decisions amb arguments racionals per implementar estratègies per a la millora de la qualitat.

Activitats:

- ✓ Col·laborar en els processos d'acreditació, autoavaluacions, certificacions, auditories del programa de control de les infeccions.
- ✓ Preparar, dirigir i coordinar auditories de les pràctiques professionals relacionades amb el control d'infeccions a les àrees de risc.
- ✓ Participar en grups de treball per a la millora de qualitat de la institució (protocols, procediments) pel que fa al control d'infeccions.
- ✓ Assessorar els serveis clínics i les unitats d'hospitalització en l'elaboració, implementació, seguiment i avaluació dels objectius per reduir les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària (IRAS).
- ✓ Potenciar la participació dels malalts en la prevenció de les IRAS.
- ✓ Desenvolupar, implementar, analitzar i proposar millores en els indicadors.
- ✓ Establir estàndards de qualitat en la vigilància de les infeccions.
- ✓ Impulsar i establir línies de recerca en la vigilància de les infeccions.
- ✓ Participar en el comitè de qualitat i en la comissió de seguretat dels pacients.
- ✓ Promoure la participació activa dels professionals en la notificació dels incidents relacionats amb les IRAS.
- ✓ Fer difusió dels resultats i afavorir l'avaluació permanent.
- ✓ Formar els professionals en temes relacionats amb el control d'infeccions.
- ✓ Mantenir els coneixements actualitzats a l'àmbit del control d'infeccions.
- ✓ Planificar la formació i integrar-la en la formació continuada del centre.
- ✓ Avaluar les activitats formatives.
- ✓ Documentar amb dades objectives les propostes de millora.
- ✓ Reportar adequadament els resultats de la vigilància de les infeccions a la direcció del centre i als serveis implicats.

3.3 Activitats de vigilància

Vigilància i investigació de les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària

- ✓ Formular objectius segons les prioritats del centre. El programa VINCat proposa nou objectius amb els seus indicadors corresponents.
- ✓ Dissenyar la metodologia i l'organització pràctica en funció de la població vigilada i els serveis i professionals propis de l'hospital.
- ✓ Integrar les activitats de vigilància als entorns d'atenció de salut (per exemple, salut ambulatoria, salut a la llar, cura a llarg termini, cures intensives).
- ✓ Seleccionar i definir els indicadors de vigilància i determinar numeradors, denominadors i constants de càlcul de taxes dels resultats i dels procediments.
- ✓ Identificar les definicions estandarditzades nacionals i internacionals per a la identificació dels indicadors de resultat i de procediment.
- ✓ Establir relacions funcionals amb microbiologia, farmàcia i diferents serveis hospitalaris per tal de revisar periòdicament les dades de resistència i consum dels antimicrobians.
- ✓ Establir mecanismes per a la identificació de les persones amb malalties contagioses que requereixen un seguiment i/o precaucions d'aïllament.
- ✓ Col·laborar en el desenvolupament dels sistemes d'informació de l'organització per garantir l'accés a les dades necessàries per fer les tasques de vigilància.
- ✓ Dissenyar i desenvolupar sistemes de recollida de dades.
- ✓ Generar i validar les dades de vigilància, i analitzar i interpretar les dades amb ajuda d'estadístics.
- ✓ Comparar resultats de la vigilància amb les dades publicades o altres punts de referència.
- ✓ Identificar la necessitat de millora en les pràctiques clíniques de risc i en les estructures.
- ✓ Preparar i reportar resultats de la vigilància o investigació epidemiològica a l'interlocutors vàlids, utilitzant les dades analitzades, gràfics o taules, segons correspongui.

3.4 Activitats de prevenció

Elaboració de protocols i procediments en la prevenció de les infeccions hospitalàries

- ✓ Recopilació i anàlisi de la documentació rellevant per a l'elaboració i el desenvolupament de protocols de prevenció de la infecció.
- ✓ Elaboració de protocols de prevenció de la infecció:
 - Precaucions estàndards.
 - Precaucions de contacte.
 - Precaucions de transmissió per gotes.
 - Precaucions de transmissió aèria.
 - Higiene de mans.
 - Preparació prequirúrgica.
 - Profilaxi antibiòtica quirúrgica.
 - Investigació de brots.
- ✓ Elaboració de guies de procediments invasius:
 - Inserció i manteniment d'un catèter vascular.
 - Inserció i manteniment d'un catèter urinari.
 - Manteniment dels aparells i circuits de ventilació mecànica.
 - Manteniment dels aparells i circuits dels aparells de diàlisi.
 - Altres procediments invasius (drenatge ventricular, endoscòpies, etc.).
- ✓ Recomanacions de control d'infecció (CI) en àmbits específics:
 - Unitats de cures intensives.
 - Pacients trasplantats.
 - Diàlisi.
 - Sales de nadons i cures intensives neonatals.
 - Centres d'odontologia.
 - Centres de llarga estada.
 - Atenció ambulatoria.
 - Treballadors sanitaris.
- ✓ Elaboració de protocols d'higiene hospitalària:
 - Protocols de neteja i desinfecció del medi hospitalari.
 - Protocols de neteja, desinfecció i esterilització de dispositius mèdics.
 - Protocols de bioseguretat ambiental.

Implementació del procediments de prevenció d'infeccions

- ✓ Facilitar l'aplicació dels procediments de control de les infeccions dins de l'organització hospitalària, i establir un programa per a la implementació i revisió de les directrius i recomanacions de prevenció d'infeccions d'acord amb els procediments normalitzats de treball.
- ✓ Establir els rols i les responsabilitats dels professionals d'enllaç (per exemple: supervisors, caps d'àrea, caps de servei, etc.).
- ✓ Fer activitats de formació i suport al personal sanitari: difondre les polítiques pertinents i procediments aplicables als departaments i ajudar els treballadors sanitaris en l'aplicació a través del suport continu; identificar les barreres per al compliment de procediments; fer-ne partícips els treballadors sanitaris; avaluar el compliment dels protocols, i contribuir a la millora del compliment.

Desenvolupar i implementar plans d'acció correctiva basats en els resultats de la vigilància

- ✓ Avaluar l'efectivitat dels programes de millora en col·laboració amb individus, poblacions, el personal i altres, i identificar les millores que es necessiten fer a la pràctica.
- ✓ Revisar periòdicament els riscos, les necessitats i les prioritats per ajustar els objectius de la vigilància.
- ✓ Avaluar periòdicament l'eficàcia de les mesures de prevenció d'infeccions.
- ✓ Avaluar l'eficiència dels mecanismes de comunicació.
- ✓ Identificar, investigar i proposar mesures en els brots.
- ✓ Identificar els processos relacionats amb malalties infeccioses.
- ✓ Identificar reservoris, períodes d'incubació, modalitats de transmissió, signes i símptomes i subjectes amb risc.
- ✓ Identificar les indicacions per al monitoratge microbiològic ambiental.
- ✓ Prevenir la transmissió d'agents infecciosos.
- ✓ Portar a terme programes d'higiene de mans.
- ✓ Identificar àmbits d'atenció directa i indirecta.
- ✓ Identificar procediments i dispositius amb risc de transmetre infeccions.
- ✓ Retirar equips contaminats.
- ✓ Indicar i retirar les precaucions per prevenir la transmissió d'agents infecciosos.
- ✓ Programes d'immunització de pacients.
- ✓ Definir fluxos de pacients amb malalties transmissibles (malalties emergents, bioterrorisme).

Contribuir als programes de reducció de la resistència bacteriana

- ✓ Assessorar sobre la vigilància i detecció de microorganismes rellevants, i interpretar les dades microbiològiques per ajudar en la prevenció d'infeccions, comprendre les característiques dels microorganismes i aplicar el coneixement per reduir la transferència de microorganismes entre els pacients, l'ambient i el personal sanitari.
- ✓ Contribuir a implementar els protocols de profilaxi antibiòtica.
- ✓ Contribuir a promoure els programes d'ús adequat d'antibiòtics.
- ✓ Contribuir a la formació dels treballadors sanitaris en l'ús d'antimicrobians, incloent-hi la prescripció pràctica i dispensació i realitzant auditories de l'ús.

Implementació dels protocols de neteja, desinfecció i esterilització de dispositius mèdics

- ✓ Distingir entre els nivells de risc presentat pels individus, equips i l'entorn.
- ✓ Proposar i seleccionar els mètodes apropiats i productes per a la desinfecció.
- ✓ Desenvolupar i actualitzar els procediments relacionats amb la desinfecció i esterilització.

Activitats relacionades amb el control ambiental de la font d'infecció

- ✓ Proposar les mesures de control d'infeccions relacionades amb la gestió dels residus, aire, aigua, roba i aliments.
- ✓ Prendre un paper actiu en la reducció de riscos durant la planificació d'obres.
- ✓ Avaluació i selecció de productes i dispositius que tenen implicació en el control d'infeccions.

4. Conclusions

Els equips multidisciplinaris de control d'infeccions, dependents funcionalment de les comissions d'infeccions dels centres, són els encarregats de portar a terme les activitats de vigilància i de prevenció de les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària als diferents àmbits. Aquests equips han de tenir la formació adequada per poder exercir les competències en gestió de programes, activitats de vigilància i activitats de prevenció esmentades en aquest document. La seva composició pot variar segons les característiques de cada centre, però sempre ha de comptar amb la presència de personal mèdic i d'infermeria. Els centres han d'incorporar objectius i indicadors de vigilància del programa VINCAt, segons les seves possibilitats, amb el compromís de complir-los, i també s'han de plantejar la conveniència d'incorporar altres objectius i indicadors segons les seves prioritats específiques. Així mateix, han d'implementar les mesures de control més adients d'acord amb els principals problemes detectats durant les activitats de vigilància. Aquest document pot servir d'orientació a les direccions dels centres sobre les necessitats i els recursos necessaris per portar a terme les activitats de control d'infecció, tenint en compte que aproximadament un 50% de la dedicació dels ECI ha de correspondre a activitats de vigilància i la resta, a activitats de prevenció.

5. Bibliografia

Grota, P. *et al.*, editors, APIC Text of Infection Control and Epidemiology, 4rd ed., Washington, DC: APIC; 2014., Kulich P, Taylor D, editors. The Infection Preventionist's Guide to the Lab. Washington, DC: APIC; 2012.

Heymann, D, editor. Control of Communicable Diseases Manual, 19th ed.. Washington, DC: American Public Health Association; 2008.

Brooks, K, Ready Reference for Microbes, 3rd ed. Washington, DC: APIC; 2012.

Current Recommendations of the Advisory Committee on Immunization Practices (ACIP). Public Health reports, 2014; 129:115-9.

Pickering, Larry K *et al.* editors. Red Book, 29th ed.: Report of the Committee on Infectious Diseases. Elk Grove Village, IL: American Academy of Pediatrics; 2012.

Core competencies for infection control and hospital hygiene professionals in the European Union. European Centre for Disease Prevention and Control. 2013 Març Disponible a: <http://www.ecdc.europa.eu/en/publications/publications/infection-control-core-competencies.pdf>

2014 Candidate Handbook. Certification Board of Infection Control and Epidemiology, Inc. 2014 Setembre. Disponible a: <http://cbic.org/certification/candidate-handbook>

Burnett, E., coord. Outcome competences for practitioners in infection prevention and control. Infection Prevention Society and Competency Steering Group. Journal of Infection Prevention [Internet]. 2011 Feb. Disponible a: <http://bjj.sagepub.com/content/early/2011/02/07/1757177410395797.full.pdf+html>

Associació Catalana d'Infermeres de Control d'Infecció. Competències d'infermeria en la prevenció vigilància i el control de les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària [Internet]. 2007. Disponible a: <http://acici.cat/sites/default/files/rol/ROL-Competencies.pdf>

Ashiru-Oredope D, Cookson B, Fry C. Advisory Committee on Antimicrobial Resistance and Healthcare Associated Infection Professional Education Subgroup. Developing the first national antimicrobial prescribing and stewardship competences. J Antimicrob Chemother. 2014 Nov;69(11):2886-8. doi: 10.1093/jac/dku350.

Aquest document ha estat elaborat per:

Esther Calbo
Societat Catalana de Malalties Infeccioses i Microbiologia Clínica (SCMIMC)

Ester Dorca
Societat Catalanoblear de Medicina Interna (SCMI)

Núria Freixas
Associació Catalana d'Infermeres de Control d'Infecció (ACICI)

Francesc Gudiol
Societat Catalana de Malalties Infeccioses i Microbiologia Clínica (SCMIMC), centre coordinador del programa VINCAt

Enric Limón
Associació Catalana d'Infermeres de Control d'Infecció (ACICI), centre coordinador del programa VINCAt

Miquel Pujol
Societat Catalana de Malalties Infeccioses i Microbiologia Clínica (SCMIMC), centre coordinador del programa VINCAt

Montserrat Sallés
Sociedad Española de Medicina Preventiva, Salud Pública e Higiene (SEMPSPH)
Associació Catalana d'Infermeres de Control d'Infecció (ACICI)

Jordi Vallés
Societat Catalana de Medicina Intensiva i Crítica (SOCMIC)